

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 glđ., za pol leta 1 glđ. 60 kr., za četrta leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, hāt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobē se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vratice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi.

Z novim letom prične „Slov. Gospodar“ svoj 25. tečaj, bode mu tedaj svečano leto, prosimo torej dosedanje p. n. naslovom prijatelje in naročnike „Slov. Gosp.“, naj nam ostanejo še za naprej zvesti ter obnovijo svojo naročbo o pravem času. Komur je mogoče, naj ga priporoča tudi svojim prijateljem v naročbo. Tako cenó in s tacim obilnim blagom ne izhaja noben slovensk, a težko, če še kje kateri nemšk časnik.

„Slov. Gospodar“ izide vsak četrtek na celi poli, dvakrat v mesecu prinese po pol pole priloge, cerkvene ali gospodarske, vmes pa še tudi prilogo inseratov. V oči gled tega je njegova cena celo mala in je mogoča samo, če ima „kat. tiskovno društvo“ obilo udov, kateri doplačajo, kar jej primanjka.

List stane za celo leto **3 glđ.**, za pol leta **1 glđ. 60 kr.**, za četrta leta pa **80 kr.** Naročnina pošlje se najležeje po poštnih nakaznicah in vzprejema jo upravnistvo „Slov. Gospodarja“ v tiskarni **sv. Cirila v Mariboru.**

Kdor je bil do sehmāl že naročnik „Slov. Gospodarja“, olajša močno upravnistvu delo, če prilepi staro adresu na nakaznico ali pa pripiše vsaj številko, ki stoji na desni strani njegove adrese, svojemu imenu, kedar obnavlja naročbo.

Upravnistvo „Slov. Gospodarja“.

Dež. zbor in ljudska šola.

III. Da nemški konservativci niso, kakor se pravi, „zeleni na novo šolo“, to je znano in je letos posl. Bärenfeind še posebno tožil čez velike kazni, ki jih nalaga šolska postava starišem, ako obdržé sem ter tje otroka doma, da jim pomaga pri delu ali je za stražo doma. Za njim pa je prišel na vrsto posl. dr. Ivan Dečko ter je tako-le govoril:

Jaz sem prosil besede pri tej točki za to, da Vam, gospôda moja, pokažem stališče, na katerem stojimo Slovenci gledé na podučevanje v nemškem jeziku po slov. ljudskih šolah, zakaj

jaz mislim, da nam je tudi v tej reči treba razpoznati, kaj da čemo mi, kaj pa da čejo nasprotniki naši, kajti clara pacta, boni amici ali tudi inimici (t. j. če to izpoznamo, bomo si prijatelji ali pa tudi nasprotniki. Ured.)

Dež. odbor trdi v svojem pismu z dne 27. febr. t. l. št. 20.040: „Poduk v nemškem jeziku je za štaj. Slovence toliko važen, da moramo tako prav pregreho imenovati, ki se stori štaj. Slovincem, ako se jim jemlje ali tudi le kratki priložnost naučiti se nemškega jezika“. Ta trditev dež. odbora pa ni druga, kakor prazna beseda, tako prav le za med staro šaro. (Prav dobro na desni, ugovarjanje na levi.) Kaj je nam Slovincem na blagor, to vemó pač mi Slovenci brž najbolje sami, v tem nam ni treba še le v Gradci prositi si svéta. Ako nam je za nemški jezik v resnici tolika potreba, tedaj sežemo pač sami po njem. Dobro blago se brž ne vsiljuje nikomur in če se zmotiš v tem pa hvališ dobro blago s sitnobo judovskega krošnjarja, dosežeš nasprotno, ne da jih več ga kupuje, ampak da potisnejo tebe, ki blago ponujaš, pa tudi tvoje blago, če mogoče, čez prag svoje hiše.

Ako človek bere v pismu dež. odbora, kako da je pač nemški jezik izredna potreba štaj. Slovincem, treba bode skorej človeku misliti na to, da je nemški jezik slov. kmetovalcu potreben, kakor vsakdanji kruh. (Tako je! na levi.) To je lepo, da ste, gospôda, te misli, ali resnična Vaša misel ni, in nam se je po takem treba postaviti na drugo stališče in na takem tudi stojimo. Ko bi namreč bila ta misel resnična, bilo bi, če slov. kmet ne zna nemški, že po njem (tako je! na levi) in po drugi strani bi, ako zna nemški, živel v tej razupiti dolini solzá v kolobaciji ter bi mu kar pečena piščeta letela v usta. Ali kdo bo verjel, da je znanje nemškega jezika oni čar, ki slov. kmetovalcu ovaruje polje in gorice vremenskih nezdod ali da je treba slov. kmetu, ki ne zna nemški, treba delati po šest dni v tednu, onemu pa, ki je imel srečo naučiti se nemškega jezika,

zadostuje, če dela 3 ali 4 dni v tednu? (Živo ugovarjanje na levi.)

Meni je bilo le na tem, naj Vam dokazem, da ni resnica, če se trdi, da je slov. kmetu neizogibna potreba, da zna nemški. Ne, v oni misli ni resnice in gospôdi se bode že treba odvaditi misli, da so za Slovence tako lep kos previdnosti božje. Mi čislamo nemški jezik, čislamo ga še morebiti višje, kakor je prav, toda kar se tiče priučjenja nemškega jezika, kako in kje se ga naj učimo, v tem ne maramo nič jerobov in moramo pridržati sebi pravico, da to določimo. Nas skrbi ubogo malo, kako se vravnajo ljudske šole za nemško deco, moramo pa za to vsak napad od nasprotne stranke na naše šole odbiti z vso resnobo. In pride tu dež. odbor pa nam govori o čudnem daru, ki nam ga hoče dati z znanjem nemščine. Mi pa vprašamo: kdo so ti gospodje, ki nam ponujajo ta dar? in ko slov. ljudstvo vidi: to so tisti gospodje, ki se upirajo temu, da dobijo Slovenci v najvažniši napravi dežele, ki razpolaga leto na leto z milijoni davka, ki ga plačuje precejšnji del tudi slov. ljudstvo — v dež. odboru svojega zastopnika, tedaj se ga loti pač nezaupanje in mora si reči: Timeo Danaos et dona ferentes (t. j. strah me je te gospôde, če prav drže dar v rokah. Ured.)

Mi smo zoper to, da se vpelje nemščina v slov. ljudske šole, iz uzrokov zdravega vzgojstva, kakor Vam je to razkazal moj tovariš, dr. Lipold. Vrhu tega pa še tudi zato, ker se kratko in malo nič ne more doseči, kar se s tem poukom namerava, nekaj, kar priznava tudi dež. odbor v svojem pismu. Dež. odbor pravi sam, da ovira veliko število učnih predmetov podučevanje v nemškem jeziku in to celo tedaj, ako se odločijo posebne ure za obvezno podučevanje v nemščini. Tedaj pa se pač vsiljuje predmet v ljudske šole, v kateri za-nj ni mesta. Podučevanje v tujem jeziku je za deco, ki ne zna tega jezika, prava muka in torej bi pač naj ne trpinčili s tem dece brez potrebe!

Še drugi uzrok. Mi smo razvideli, da se skrbi za poučevanje v nemškem jeziku na slov. ljudskih šolah samo le zato v toliki meri, da jim postane ljudska šola pripomoček za izdatno ponemčevanje. Mi imamo v tem oziru zelo žalostne skušnje. Ko sem jaz hodil v šolo — to je bilo pred 1870 —, bil je slov. jezik še edini učni jezik, za učenje nemškega jezika ste bili dve uri v tednu. Ko sem pa bil pozneje kot pravoslovec pri skušnji na konci leta, zavzel sem se nad spremembo: ne več nedolžni učni predmet, ne, nemški jezik Vam je postal učni jezik ter riva vse druge reči pod-se in njega se naj uči deca pred vsem in nad vse. Ljudska šola je potisnjena za golo učilnico nemškega jezika. Jaz sem si dal predložiti načrt, ki ga je dež. šolski svet napravil za podučevanje in

sem iskal, kaj da je odločil za nemščino, toda jaz nisem našel, v katerih urah bi se deca naj učila nemški. Kasneje sem pa izvedel, kaj da to pomeni; izvedel sem, da je rekel n. pr. c. kr. okr. šolski nadzornik v Celji, Blaže Ambrožič, učiteljem, ki so ga vprašali, kje bi našli časa za podučevanje v nemškem jeziku, tako le: V načrtu se nahaja število ur za podučevanje v materinem jeziku, materin jezik pa drugi dež. jezik sta eno in isto! To je torej z drugo besedo: v tistih urah, v katerih je učiti materin jezik, mora se učiti nemški jezik. Ali to okr. nadzornikom ni zadosta. Nemški jezik se uči zato, naj se slov. otrok privadi, da nemški misli ter v govoru in v pismu ume nemški jezik. Za to pa je bilo premalo ur. Učitelj še zato mora v vseh učnih predmetih vaditi deco, da govori nemški ter jih ponavlja nemški in tako je v praprosti učni predmet: nemški jezik prestopil v vrsto: učni jezik in sicer na prvo mesto.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Cena vinu do 8. decembra t. l.

Na Spodnjeavstrijskem so imeli letošnjo jesen v obče slabo branje; kriva je temu trсна uš, peronospora in neugodno vreme. Zato pa je letos tudi vino tam dražje, kakor druga leta. Vino iz leta 1887 cenijo po 20—22 fl., 1887 po 17—20 fl., 1890 po 14—17 fl. za 100 litrov. Najbolj se povprašuje po 1886. letniku, ter istega plačujejo po 28 fl. za 100 litrov.

Zadovoljnější s svojo bratvo so Madjari, to posebno še v okolici Požunski. Le tisti vinarji, pri katerih so bili ugodno vreme zakasnili, ter jim je prezgodnji mraz grozdje poparil, dobili so nekoliko manje in slabejše vino. Kakor se iz tega kraja javi, kazal je med drugimi grozdnimi vrstami beli burgunder 27 odstotkov cukra, rmeni klešec (g. Ortlieber) 31, to je vrsta, ki pri nas dobro vspeva, ter je vredna, da bi jo pomnoževali; žlahtnina, zdenunika, ali ranfolina bela in rdeča imela je 22 odstotkov, zelenič (ni zelenika!) 22 odstotkov, drobna graševina 23, veltelinec zeleni 19, moravna 24 odstotkov cukra. Povpraševanje za vinom je tako močno, da zaloga zahtevam ne more zadostiti. Belo vino, novo plačujejo po 16 fl. za 100 litrov; lansko po 18 fl., starejše po 20 fl. Enaka je vinska cena v okolici Blatnega jezera. V obližji mesta Ruszt je cena še nekoliko višja: 19—20 fl. za novo vino, katero so še pred komaj četirimi tedni po 15 fl. plačevali.

Posebno je pa tu poskočila cena črnemu vinu, katero plačujejo po 24 fl. za 100 litrov. — Tudi hrvatsko vino stoji sedaj vže za 80% višje v ceni, kakor lansko leto v tem času.

Letos je uvedla madjarska vlada v Madjarskem in Hrvaškem novo dačo, po kateri morajo krčmarji, razun dosedanje, plačevati še posebno dačo od vsakega litra, bojda 7 kr. za liter. Krčmarji s tem seveda niso bili zadovoljni, ter se hudo tožijo, da ne morajo izhajati. Zares pa je v samem Zagrebu v teku zadnjih tednov 20 krčmarjev zaprlo svoje butike. Mislimo pa, da kljubu temu še ostane zmiraj dosti krčmarjev na svetu.

V Nemčiji — na Virtemberškem, v okolici mesta Esslingen, prodajajo letošnje vino po 160 fl. — 180 fl. za štrtinjak, vendar so pa tam vina tudi vsled tega boljša, ker mali vinogradniki skupno prešajo svoje grozdje. V okolici Vesigheim prodajajo letošnje vino po 30 fl., lanjsko po 35 fl., — a najceneje po 10 in 14 fl. za 100 litrov. —č.

Sejmovi. Dne 19. decembra pri sv. Ani na Teharji. Dne 20. decembra v Brežicah. Dne 22. decembra v Laškem trgu. Dne 23. decembra v Gradci za rogato živino.

Dopisi.

Od Brežiškega okraja. Težko smo dočakali, da so se volitve volilnih mož razpisale za okrajni zastop. Kakor kažejo imena volilnih mož, je še koj povoljno, čeravno ne prav dobro, ker še nekaj občin tiči v senci nemčurjev, ter se vedno še ne čutijo gospodarjev na lastni zemlji. Med najslabše gledé narodnosti gre občina Bizeljsko; tam še vedno nemčurski veter brije ter še imajo vedno prusaka za občinskega tajnika. Ona bo poslala take može volit, kakor vselej, da bojo v nemški rog trobili. Bojzno si je tudi enakega moža izbralo, ki je za vse drugo, kakor za moža, ki bi za narod kaj storil. Tretja bo gotovo Selska občina; nje župan bo gotovo zopet desertiral ali pa Lastniku roko podal. Četrta pa bo menda njegov sosed iz Gaberja, mož nemškega uradovanja; druge občine Dobovske župnije so vse značajne, imajo vse vrle župane. Ne vemo, kako se bojo kaj obnesle občine Zakot, Videm in Pleterje. Kdor nekoliko vidi in zna računati, dobro čuti, da se tako gospodarstvo, kakor je zdaj pri okrajnem zastopu, ne more dolgo držati, zadnji čas je, da se kmet zdrami, dokler ga ne preženejo iz očetove hiše strašne doklade sedanjega časa. Vsak lahko vidi gospodarstvo okrajnega zastopa; ako se kaki most dela, nikoli ni dražbe, da bi se videlo, kdo bi delo za nižje prevzel, ampak odda se tebi nič, meni nič. Tako gre pri vsakem početju, ubogi kmet plačaj zadnji groš, tako, da nas če vse uničiti; cestnarji se le taki nastavlajo, ki so „gospodu“ tajniku „na roko“, da mu hodijo drva cepit. Ustanove le takim dajejo, ki so njih mišljenja, ali to jim ne pride

na misel, da bi ubogemu kmetu vinskih trt pri-skrbeli in tako pomagali mu do boljšega blagostanja; njim je še celo menda ljubo, da bi vsi slovenski kmetje izginili, da bi posestva Süd-mark dobila in najrabi bi menda svoje nemške brate nastanili. Vidiš, drugi kmet, kako so naši nemški (?) bratje dobri; nas pri vsaki priliki imenujejo „dummer Bauer“, le za časa volitve nas poznajo in tedaj se nam hlinijo. Nam tudi veljajo besede sv. pisma: Ko se je Gospod približal Jeruzalemskemu mestu, se je razjokal in rekel: oh da bi vsaj ti spoznalo dneve svojega obiskovanja. Tako naj bi mnogi spoznali čas volitve in dobro prevdarili, koga naj bi volili. Vsaki k svojim; tako naj kmet kmeta, poštenjaka voli, ne pa škrijca, Ako bodo imeli poštenjaki večino v zastopu, bodo vedno skrbeli za dobre ceste in za okrajne naprave, za šole verske, v prvi vrsti pa še za to, da se ubogemu kmetu pomore do novih trt, da se bodo pravično ustanove delile. Ti si bojo poiskali zvestih uradnikov, da bodo svoje posle na tanko izvrševali, ne pa v krčmi podobice premetavali in rodoljube črnili, in za šulverein mešetarili. Po tem nič ne pomaga jadikovanje, le zdaj je čas, pri volitvi pokažite svojo poštenost! Ako Vas bodo hodili pregovarjat in Vam pošiljali pisma, kakor jih je g. Pregel ob času deželne volitve razpošiljal, recite jim: pustite nas! Vi volite svojih 11 zastopnikov v mestu, kakor hočete, čeprav same šulvereinovce, mi bomo pa svoje volili, ki z nami že davno Vaš jarem čutijo, mi imamo že dovolj svojih zaupnih mož in tudi poštenih gospodov, ki so kmečki sinovi in z nami mislijo: ako potrebujemo svetov, bomo že vedeli njih za svet prašati. Vi popačenci in odpadniki si pa v „rajhu“ svoje iščite! In tako se jih bote odkrižali, da Vam ne bojo vedno limanic nastavljali. Storite torej, rojaki, svojo dolžnost. Vi ne bote samo za-se glasov oddali, na Vas se bojo ozirali na dan volitve vsi davkoplačilci, da jim breme olajšate; ako zvesti zastop izvolite, bote lahko dali odgovor svojim volilcem, enkrat pa tudi pred Bogom. Trdno se držite in le tiste volite, katere Vam bojo zaupni možje in gospodje priporočali in njih imena proglasili.

Od Pesnice. (Pozor!) Znano je, kako pristranski so postopali pri ljudskem štetju pred desetimi leti. V krajih, kjer jim nihče ni gledal na prste, vprašali so slovenske prebivalce le, če znajo nemški in že so jih zapisali med Nemce. Na tak način so v neki mali fari blizu Maribora, ki šteje nekaj čez 1000 duš trdo slovenskih, našteji celo 100 Nemcev, da-si še enega ni. In ko bi vse „dajčverderbarje“ soštel, tudi še ne bi vsak dan v enem meseci svojega imel. Tako tedaj se nam godi tu ob Pesnici, kjer hočejo z nameravano železnico zadnjega Slovenca zapeljati v germansko žrelo. Bog nas varuj!

Slovenski gospodarji, letos pa tirjajte odločno, da Vas dotični pisarji kot Slovence vpišejo, če tudi rečete, da znate za silo nemški! Se-li bo kak Nemeč med Slovence vpisati pustil?

Iz Dunaja. (Podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaji) občni zbor bil je pred kratkim na Dunaji. To društvo je bilo ustanovljeno v spomin na cesarjevo štiridesetletnico v decembru l. 1888. Zborovanje, pri katerem je bilo mnogo Slovencev, otvoril je g. Navratil, predsednik društva, povdarjajoč veliko veselje nad cesarjevim darom (50 fl.) in nad tem, da sta sedaj uže dva cerkvena kneza mej ustanovitelji, namreč: premilostivi knezoškof Lavantinski, dr. Mihael Napotnik in prevzvi šeni knezoškof Ljubljanski, dr. Jakob Missia. Tajnik g. Jeraj povdarja v svojem poročilu, da je več kot četrtina udov duhovniškega stanú. Lansko leto pristopili so kot ustanovnik knezoškof Lavantinski, letos pa knezoškof Ljubljanski s sto goldinarji. Kot ustanovniki so letos še pristopili: Vč. g. dr. Anton Gregorčič, profesor bogoslovja v Gorici, s 50 fl. g. Fran Ferfila, uradnik v Gorici, s 50 fl., g. Fran Kotnik na Vrdu pri Vrhniku s 60 fl., g. Oroslav Doleneč, posestnik in mestni svetovalec v Ljubljani s 50 fl. — Vis. deželni zbor Kranjski dovoljil je društvu 200 fl., hranilno in posojilno društvo v Ptuji 10 fl., sl. posojilnica na Verhniki 30 fl., sl. posojilnica v Celji 50 fl. Kranjski notarji ob priliki 80letnice dr. Jarneja Zupanca so nabrali za to društvo 36 fl., Ciril in Metodovo društvo v Ljubljani darovalo je 50 fl., gledališka predstava v Novem mestu neslaja društvu 50 fl. Koliko bilo je darov po 20, 10, 5 itd. fl.! To vse bode tiskano v letnem poročilu. Velike zasluge za društvo imajo gospa Marija Murnikova v Ljubljani, gospica Antonija Rajničeva v Novem mestu, g. dr. J. Vošnjak v Ljubljani, g. Avg. Drukar, not.-kand. v Kranji, g. J. Skočir v Trstu, g. A. Mihalič v Ljutomeru, ker so nabirali podpornike itd. Blagajnik g. Pukl poroča: Društvo ima letos 1226 fl. 30 kr. dohodkov. Prosilcev je bilo 42. Med te se je v 110 slučajih razdelilo 693 fl. Med prosilci je bilo 18 juristov, 13 medicincev, 6 filozofov, 1 konservatorist, 3 živinozdravniki, 2 učenca akademije izobrazovalnih umetnij. Največ je treba podpirati v zimskih mesecih. Največa podpora je znašala 10 fl., najnižja 3 fl. V dveletih je društvo prejelo 3484 fl. 94 kr., potrošilo pa 1329 fl. 84 kr. prebitek znaša 2155 fl. 10 kr. V teh je pa 2000 fl. neporabljive glavnice. G. prof. Švaršnik poroča, da so revizorji vse knjige in blagajno dobro pregledali in vse našli v zglednem redu. Odboru in blagajniku dala se je zaupnica in zahvala. (Konec prih.)

Od Ščavince. (Vino pa resnica.) Nedavno naredil je g. J. v našem kraju veselico

za našo mladino, pa tudi starejim ni se branilo. Vse se je godilo pošteno in mirno. Akoravno je letošnje vino dokaj močno, vendar naša mladina ni nobenih sitnob oštirju, pa tudi drugim došlim gostam jih ni delala, nego razveseljevanje med njimi bilo je skoz in skoz mirno in pametno. Da ne razpravljam preveč te veselice, omenim toraj le samo to, kar me je prignalo do tega, da sem ošpičil gosje pero, ter Vam, č. g. urednik, enako bralcem Vašega cenj. lista poročim. Kakor Vam je že gotovo znano, da sta Nemeč in nemčur kaj čudni stvarici med slovenskim ljudstvom, a čudnejih še misli, in ker vino pré resnico govori, bil se je pri tej veselici tudi eden zatekel proti našemu sosedu, ker je vedel, da je sin slov. matere, z besedami: „Die K... werden alle erhängt!“ Se ve, da se je pa presneto spekel, ker ni naletel na kolenolazca, kar je potem sam sprevidel, ker je prosil na zahtevanje žaljenca oproščenja z besedami: „Nisem mislil tako, to je govorilo le vino“. In ravno s temi besedami podpisal si je še mnogo slabše spričevalo od prvega, ki ne dela njemu, ni njegovemu stanu poštenja, nego nasprotno. Za sedaj naj bode ime s kršč. plaščem zakrito, toda spet dokaz, kako je Nemeč v družbi olikan, a njemu še zabilježim, da mu ni še prestopkov razžaljenec pozabil, obdrži si še, poklicati ga na odgovor, kam, to vé dobro on sam, vendar ne tje, kjer bi naše sosede on vesil! Več ob pravem času! Ščavniški.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Pri Nj. veličanstvu, svitlem cesarji je bilo v ponedeljek splošnje zaslišanje in je bilo torej več gospôde pri svitlem cesarji; tako tudi dr. Rieger, vodja staročeske stranke in pa dr. Šolc, župan v Pragi. Razume se, da je bila v tem tudi beseda o česko-nemški spravi in pa o mladočeski stranki, o zadnji pa ne s pohvalo. — V gosposki hiši drž. zbora je bila v ponedeljek prva seja v tej jeseni a ni bilo važnih reči na dnevnem redu, v hiši poslancev pa je bila v torek in je dnes, v četrtek, seja. Za dnešnjo se pričakuje neka imenitna izjava nemških liberalcev, to pa za tega voljo, ker je dnešnja seja zadnja pred božičem in jim je torej na tem, da prinesejo kako posebno božičnico svojim volilcem, češ: vrli možje so naši poslanci, skrbni za blagre nemštva in liberalizma! — Tiste občine na Gorenjem Štajarji, ki so bile trpele letos vsled povodnji veliko škodo, dobodo pomoči v denarjih od države, isto pa tudi nekatere česke občine, posebno Karlovi vari. — Višji drž. pravdnik v Gradci, dr. Viktor Leitmaier je dobil čast c. kr. dvornega svetovalca. Mož je na glasu izvrstnega pravdoslovca. — Udje dež. odbora dobijo na Koroškem

višjo plačo; se ve, da se izgodi to na stroške cele dežele, torej tudi slov. kmetov, toda v oboru nimajo le-ti nobenega zastopnika, čemu tudi? Da le plačajo, pa je prav, misli si liberalna gospôda v dež. zboru. — Koroška dežela ima veliko živine in je torej prav, če skrbi vlada za živinozdravnike, a škoda, da nastavlja le nemške, tudi po slov. okrajih: kaj more tak koristiti, ko se ne more dogovoriti s posestnikom živine? — Nova železnica iz Ljubljane v Kamnik se odpre te dni in to se ve, da se izgodi slovesno; ne ve se pa, bode-li tudi dobička iz nje. — Tudi na Kranjskem še niso brez nemškutarjev in le-ti se šteje med Nemce, odtodi pa pride, da se šteje tam Nemcev še na 20.000. V resnici jih ni toliko. — Da umira slov. čitalnica v Gorici, to boja ni resnica in preklicuje dotično vest predsednik čitalnice, prof. A. Šantel v zadnji „Soči“. — Poprejšnji ces. namestnik za Primorje, baron de Pretis je v ponedeljek na Dunaji umrl, slov. ljadstvo ga ne bode obdržalo v dobrem spominu. — V Trstu se bojé novega vžitninskega davka in podpisuje se prošnja zoper njega, pa bode težko kaj iz prošnje. — Dalmacija dobi nov hrv. list: „Crvena Hrvatska“ ter začne vzhajati v Dubrovniku po ceni 4 fl. na leto. — V hrv. zaboru v Zagrebu je posl. dr. Spevec grdo napadel škofa dr. Strossmayerja, a zavrnil ga je župan dr. Amruš ostro pa dostojno. — Oggerski drž. zbor je pritrnil načrtu postave gledé na novačenje. Levičarjem ni po volji. — Pri kardinalu Šimorji bil je te dni shod oggerskih škofov; najboljši jim je hodilo za to, da se prekličé naredba vlade gledé na otroke iz mešanih zakonov. Naredba je na škodo katol. cerkve in je še iz dobe kalvinca Tisza.

Vunanje države. Kardinal Mermillod, doslej škof v Švici, pride k sv. očetu v Rim in dobi Geneve-Lausanne novega škofa. — V Milanu, glavnem mestu poprej avstrijske, sedaj italijanske Lombardije, je čez 20.000 mož brez dela in torej brez zasluska. — Minister Crispi ima v drž. zboru v Rimu sedaj veliko večino za-se, vendar pa terja sedaj posl. Pantano od njega, naj prej ko prej raztrga kupčijsko zvezo Italije in Avstrije. To so nam tedaj v resnici prijatelji v tem zboru! — Na Španskem si je vlada pridobila pri novih volitvah sila veliko večino in so vsled tega tamošnji liberalci polni žolča na-njo. Se ve, da jim to ne pomaga veliko. — V mestnem zastopu v Parizu so na novo zarožljali zoper usmiljene sestre, češ, da delajo silo bolnikom, pregovarjajoč jih, naj vzprejmejo sv. zakramente. Oj to bi bila prav v resnici nesreča! — V mestu Lalouviere, v Belgiji, je bil shod rudarskih delalcev in sklenili so, da se začne splošnji „strike“, ako se jim ne vzboljša, po poti po-

stave, zaslužek. To bode pa težko, ker državi ni mogoče, da sklene tako postavo. — Župan v Londonu, glavnem mestu Anglije, je sklical velik shod ter so sklenili na njem, da Rusija ne sme izgnati judov iz dežele. Župan je bogat jud, tedaj drzen, težko pa bode kaj dosegel pri Rusih. — Irski poslanci t. j. njih večina so sila nevoljni nad Parnellom, da se jim še vedno sili za vodjo. Bili so vsled tega še tudi pretepi ponekaterih krajev, kajti Parnell še ima vrelej zvestih pristašev. — Veliki vojvoda v Luxemburgu je vzprejel posle vlade, njegov sin Viljem pa je prišel uni dan v Berlin, sedaj pa je na Dunaji, da naznani to svitlemu cesarju. — Po Nemčiji gredó pritožbe, da se prodaja veliko ponarejenih živil, po gostem na škodo zdravja ljudi. Kazni na ponarejanje so v nemških državah sicer ostre, vendar pa še mu ni konca, bode torej še večjih kazni treba. — Glas gre po svetu, da se pomika ruska armada na zapad, proti meji Nemčije in Avstrije, izlasti konjиков je že veliko ob meji. Nam se ne zdi to nič kaj verjetno, kajti enacih glasov je bilo tudi lani, pa je ostalo vse eno celo leto tiho in mirno po Evropi. — Bolgarsko „so-branje“ ali drž. zbor je pritrnil kupčijskim pogodbam, katere je vlada sklenila z večimi državami, tako tudi z Avstrijo. — Kakor se je bilo sodilo, tako je tudi sedaj srbska skupščina pustila kraljico Natalijo gledé na nje prošnjo na cedilu; ni postave za to, za pravice matere do otroka. — Turški sultan še sedaj ne zaupa Bolgarom in misli, da še ti merijo na Macedonijo, kjer živi nekaj bolgarskih ljudi. To je že mogoče. — Menelik, kralj abesinjski, je prišel na to, da so ga Italijani vkanili v pogodbi ter bode vsled tega razdril zvezo z ital. kraljem. — V Afriko, posebno na vzhodne obali morja pojde poljski pisatelj Sienkiewicz; to bode brž prvi avstrijec ali vsaj slovanski potnik v onih krajih. — Iz Amerike prihaja čudna vest, da je v republiki Guatemala huda kolera ter je v glavnem mestu že čez 1200 ljudi umrlo vsled nje. — „Združene države“ v sverni Ameriki čejo odjenjati v novi postavi pri colnini na tuje blago ter je podoba, da je njim samim prehuda.

Za poduk in kratek čas.

Turki pred Radgono.

(Konec.)

Ernest ni čakal več zore; trobente glas pokličé takoj vojske na noge. Molčé se postavijo krdela v vrste ter odrinejo proti Radgoni. Ko je zasijalo solnce na vzhodu, zagledajo kristjani turške šotore in obleženo mesto. Prestrašene javljajo sovražnikove straže Ahmed begu, da prihaja vojvoda Ernest s Štajarci, Korošci

in Kranjci zvestim svojim Radgončanom na pomoč. Hitro se ustavi nasprotnikom. Uname se strašen boj. Kristjanom na čelu seka Ernest Turčine; kakor snopje za ženjico ležali so Turki za njim. Ali kmalu ga obda divja truma Mohamedanov, sovražno kopje zadene vojvodovega konja; sam pade na tla. Veseli zavpijejo Turki. A Bogomir Ravbar mu priskoči na pomoč, poseka Turke ter reši svojega gospodarja. Korošci med tem tudi niso držali križem rok. Junaški Kolnic napadel je sovražnike od strani, njihovo desno krilo zažene v beg. Ko zve to Ahmed beg, pride svojim pomagat. Prestrašen je vidi bežati. Ravno je pojal hrabri Kolnic dva turška poveljnika pred seboj. Mahne z mečem, prvi se zvali s konja, mahne v drugo, drugega prekolje. Besen od jeze se zakadi Ahmed beg sam nad njega. Kolnic se ga ne ustraši. Mirno počaka svojega nasprotnika. Mirno prestreza njegove udarce. Jezen udriha Turek po vitezu, v svoji jezi ne pazi dosti. Kolnic porabi priliko, spretno udari in Ahmedu izvije sabljo iz roke. Divje zatuli Mohamedan, skoči med svoje, ki mu hité pomagat. Prvemu iztrga sabljo iz rok in se zakadi zopet na kristjana. Od vsih strani pritiskajo sovražniki nad njega. Huda je že pela Kolnicu. Le malo je imel še tovarišev pri sebi, roka mu omaguje, na več krajih mu že curlja kri izpod oklepa. Ko pride Ahmed blizu njega, udari Kolnic z vso silo po njem, rani ga, ali meč se mu zdrobi na drobne kosce. Srečno prestreže še s ščitom Turkov udarec. Pa kaj bi mogel brez orožja! V tem hipu prihiti Frangipan s Kranjci in s Hrvati. Ko vihra na konju pridirja in zadene Ahmed bega s kopjem tako dobro, da ga zvali strmoglavega raz konja. Po poljskih krvavih tleh se zbira Ahmed beg, a ne more več na noge. Milo začne prositi, naj bi ga pustili živega, ali Frangipan mu porine kopje v hudobno srce. Po smrti svojega poveljnika spusté se Turki v beg. Dva viteza Dietrichsteina pridereta celo v turški tabor. Radgončanje opazijo to z zidovja, planejo iz mesta. Kakor hudourniki pritiskajo kristjani od vsih strani na Mohamedane. Beguni niso vedeli, kam bi se obrnili. Mnogo jih je poskakalo v Muro; reka je rudela od same sovražnikove krvi. Ta dan jih je padlo 12.000 pešcev in 7300 konjikov Mohamedanov, izmed kristjanov pa 1500 pešcev in 500 konjikov; izmed onih, ki so pa ostali živi, bil je ranjen vsak tretji.

Tako je spodil Ernest Turke izpod Radgone; pa da ne bi bile Radgončanke tako junaške, prišel bi bil prepozno.

Z veselim navdušenjem prišli so po boju kristjani, kar jih ni pojalo Turkov dalje, v mesto. Vojvoda sam pohvali Radgončanke, odkaže jim del plena, drugi pa razdeli svojim vojakom in cerkvam.

F. H.

Smešnica 51. Na železnicah so vozovi, v katerih ne sme človek pušiti. V takem vozu pa najde sprevodnik moža, ki vleče z vso močjo iz pipe. „Oče“, reče mu na to, „v tem vozu ni dovoljeno, da se puši“. — „Oj, gospod“, odvrne mož, „saj sem sam v njem“. „Vse eno“, zareži nad-nj sprevodnik, „vse eno, če tudi nihče ni v vozu, zato vse eno ne sme v njem pušiti!“

Razne stvari.

(Najvišje potrjenje.) Prenaredba mestnega pravila za Celje, katero je sklenil dež. zbor v Gradci, je dobila najvišje potrjenje. Razume se, da je župan dr. Neckermann vesel te prenaredbe ter bode se je posluževal, kakor je to njemu lastno, „brez vsega ozira na desno ali na levo“.

(Zaplenjenje.) Da je zadnja številka „Slov. Gospodarja“ prišla našim bralcem za celi dan pozneje v roke, kakor je po navadi, tega je kriva ces. kralj. gospôska v Mariboru, ker je ni izpustila nam iz roke. V dopisu iz Ljutomeru našla je dlako ter je zato zasegla celo prvo izdajo lista. Mi smo priskrbeli h krati drugo izdajo, pa brez onega dopisa. Naši bralci pa vedó iz tega lahko, kako težko nam je pisati in še posebej o kakem gospodu, ki dobi plačilo iz drž. kase, v tem pa more biti noče poznati slov. ljudstva in njegove pravice.

(Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda) za Šmarje in Slatino ima v nedeljo dne 21. t. m. ob 1/24. popoldne v gostilni gospoda Jan. Anderluh v Šmarji svoje redno letno zborovanje, h kateremu se uljudno vabijo vsi udje in prijatelji te družbe. Vspored: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnika in blagajnika. 3. Pobiranje letnih doneskov in nabiranje novih udov. 4. Razni nasveti. Po zborovanju prosta zabava.

(Šaleška čitalnica) v Šoštanji ima na Štefanovo, t. j. dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne svoj letošnji občni zbor z običajnim vsperedom. Po zborovanju je prosta zabava s petjem čital. pevskega zbora. Udje in prijatelji društva, vabimo Vas tem potom, da pridete mnogobrojno!

Odbor.

(Imenovanje.) Minister za drž. finance, dr. plem. Dunajevski je imenoval g. Sim. Goričnika, c. kr. višjega finančnega komisarja v Gradci, za višjega nadzornika c. kr. finančne straže in g. Jakob Steinko, c. kr. stavbeni pristav v Mariboru, je postal c. kr. inženjer za drž. stavbe na Štajarskem.

(Ljudsko štetje.) Da izdaja pri nas, na Štajarji, več c. kr. okr. glavarstev vse tiskovine samó le v nemškem jeziku na županije in župnije, to smo že v zadnjem listu omenili. A tega bi jim ne bilo treba, ker se dobijo tudi slov. tiskovine v c. kr. drž. zalogi na Dunaji.

To pa storé torej c. kr. okr. glavarstva sama, se ve, da iz ljubezni do slov. ljudstva. Razumeje se samo po sebi, da slavno c. kr. okr. glavarstvo v Mariboru v tem ne dela izjeme. Za to imamo dokaze v rokah.

(Bralno društvo) v Braslovčah napravi na praznik sv. Štefana „božično drevo“ v tamošnji šoli, potem pa veselico v gostilni gosp. Fr. Brišnika. Pri tej pride na vrsto burka: „Nemški ne znajo“ in pa šaloigra „Živio!“

(Razpust.) Nemški dijaki na c. kr. vseučilišči in tehnišči v Gradci so, kar se razume samo po sebi, čez vso silo Nemci in na strani prusaka Jurija vit. Schönererja. Sedaj jim je pa c. kr. namestnija razpustila njih društva, po katerih so rogovilili na čast — materi Germaniji.

(Ljudska šola.) Minister za uk in bo-gočastje, baron Gautsch je odločil, da se uči na ljudski šoli v Podčetrtku v slov. jeziku, ne pa, kakor terja trška občina. krajni šolski svet in pa dež. šolski svet, nemški. Vsled tega je velika jeza pri teh, veselje pa pri vseh slov. rodoljubih, najbolj pa pri slov. stariših v občini. Čakali so dolgo na to odločbo, a hvala Bogu, da so jo dočakali!

(Šolski svet.) V Marenbergu, se ve, da popolnem nemškem trgu, je bil doslej načelnik kr. šolskemu svetu nek „c. kr. pokojnik“, g. J. Hirsch, sedaj pa se je naveličal te časti in pride torej najbrž do te časti trgovec, g. Fr. Kager. Mi ga priporočamo našim tamošnjim rodoljubom in menimo, da bode poslej še bolj vreden njih podpore.

(Mestni zastop.) Prve dni v prihodnjem letu imajo na Ptuji nove volitve v mestni zastop. Kakor pripoveduje „D. W.“, pa niso več zadovoljni z možji, ki so bili doslej v tem zastopu. Tudi nam se zdi, da so v tem zastopu „tako mladi, kakor stari“ že zreli za to, da jih „izkadijo“ viliceli iz mestne hiše.

(Šulverein.) Kakor se nam poroča, je ljudska šola v Ločah po polnem v rokah šulvereina. Nam se zdi to čudno, saj so še le lani tam iz denarja tamošnjih posestnikov dozidali novo šolsko poslopje, kako pride torej šulverein do pravice na to šolo?

(Nesreča.) V torek, dne 9. decembra, se je izgodila pri prevoznji v Dupeljneku, v župniji sv. Martina pod Vurberkom, velika nesreča. Napravljali so ondi novo glavo za prevoznjo, ali stalo se jim je vdrlo in je v tem več delalcev dobilo hude rane. Eden, Frice Pavlin je že drugo jutro umrl vsled ran, nekaj drugih pa bode brž dalje časa bolehalo na svojih ranah.

(Za dijaško kuhinjo v Mariboru) so darovali č. gg.: prof. dr. Pajek 10 fl., Fr. Kocbek, kaplan pri Št. Ilju 2 fl., J. Zagajšek, kaplan v Marenbergu 2 fl., J. Z 2 fl., L. Hrg, kanonik 5 fl., Dav. Jurkovič, župnik pri sv.

Petru 5 fl., St. Turkuš, kaplan pri sv. Petru 5 fl., polletne obresti ustanove g. žup. Lenarta 4 fl. 20 kr., Al. Šijanec, župnik pri Negovi 2 fl., neimenovan (po žup. Jurkoviču) 5 fl., J. Sigl, kaplan pri sv. Janži 1 fl. 12 kr., prof. Koprivnik 2 fl., Jur. Tutek, č. kanonik 5 fl., neimenovana 2 fl. 50 kr., Fr. Gerec, veleposestnik in trgovec v Pišecah 3 fl.: gospč.: Zofija Magdič v Ormožu 2 fl., Marija Vraz 10 fl. Bog plati!

Loterijne številke:

Trst 13. decembra 1890	39, 26, 64, 32, 5
Linc „ „	16, 60, 62, 87, 28

Proda se pod ugodnimi pogoji na Lužnici poleg Žalca ležeče posestvo, obstoječe iz lepe zidane hiše s tremi sobami in kletjo, gospodarskega poslopja, sadnega vrta in dva pluga velike njive deloma s hmeljem nasajene. Več izve se pri posestniku J. Šusteršiču, oštirju na Teharji, pošta Storč ob južni železnici. 2-3

Orgljarska in mežnarska služba

se odda z novim letom sposobnemu možu. Oglašila pismena z dotičnim spričevalom se naj pošljejo na: Cerkevno predstojništvo D. Marije v Koprivnici pošta Reichenburg. Še bolje je, če se dotični osebno oglasi. Dobro, ako zna orgljar katero primerno rokodelstvo. 2-3

Dobro vino

iz vinogradov pri sv. Petru blizu Maribora in sicer blizu 60 štartinjakov 1887, 1888, 1889, 1890, 15 štartinjakov 1885. Vino leži deloma v kleti pri sv. Petru, deloma pa v mestu koroške ulice št. 22. pri lastnici gospé Jovana Warthol. 3-3

Ravnokar je v Cirilovi tiskarni izšla knjižica:

„Božič pridnim otrokom“,

slovenski mladini poklonil Alojzij Vakaj. 3-4

Opozorjamo č. g. duhovnike, učitelje in stariše, da naročajo nježni mladini kot božično darilo. Naročuje se pri pisatelju sv. Ane v Slov. gor., pošta sv. Lenart po 15 kr. iztis.

Starih in novih vinskih drož

kakor tudi

снаžnih tropin

kupi vsako mero

9

R. Wieser, žganjarija v Hočah.

Učenec zmožen slov. in nemškega jezika se takoj sprejme v prodajalnici z mešanim blagom **Alojzija Mikl v Ormoži.**

V lončariji lončarskega mojstra **Altziebler-ja v Celji** se sprejmeta dva delavca — kolovratarja — za izdelovanje velike lončene posode. 1-3

Obstoji od leta 1876.

Jožef Kregar, mizar

25 Gosposke ulice v **Mariboru** Gosposke ulice 25
priporoča p. n. plemstvu in visoki gospodi
veliko zalogo pohištva lastnega pridelovanja za spalnice, obednice in salone
po najnižji ceni, pri solidni postrežbi.

Na zahtevanje napravim tudi pohištvo po načrtu in za vsaki stan. 7-14

Ceniki in nariski po zahtevanju brezplačno in franko.

Velika žganjarija R. Wieser-ja v Hočah (Kötsch)

prideluje in razpošilja najboljšo in najcenejšo žganico. 25

Lepa jabolčna drevesa

4—5 let stara najboljših vrst, priporoča več tisoč po nizki ceni **Jože Janežič na Bizeljskem pri Brežicah.** 13-25

Potrebno za hišo in pisarno.

V tiskarni sv. Cirila v **Mariboru** je ravnokar izšel in se dobi

Slovenski koledar 1891.

za steno. Cena 20 kr., po pošti 5 kr. več.

Tiskan v treh barvah.

Dunajsko zavarovalno društvo.

Dunajska zavarovalnica za življenje in dohodke.

Gradec v decembru 1890.

Usojamo se naznanjati, da smo vsled smrti gospoda **Karola Bresnigg**

svoj glavni zastop za Maribor in okolico

izročili gospodu **Antonu Massati**, zlatarji v **Mariboru** poštne ulice šte. 6.

Prosimo, da se obrnite v vseh naš zavod zadevajočih rečeh do njega.

S spoštovanjem

Generalni zastop v Gradci

G. Micori, m. p.

3-3